

Finansuoja
Europos Sąjunga
NextGenerationEU

**BENDRADARBIAVIMO IR KOMANDINIO
DARBO ALGORITMAS, LEIDŽIANTIS
ATPAŽINTI ŠVIETIMO PAGALBOS POREIKIO
POŽYMIUS IR APIBRĖŽIANTIS TOLIMESNĖS
PASLAUGOS NUSTATYMO IR TEIKIMO
PROCESUS, ĮVAIRIŲ TARNYBŲ IR MOKINIŲ
TĖVŲ BENDRADARBIAVIMO GALIMYBES IR
PAN.**

Metodinis leidinys

*Projektas finansuojamas Ekonomikos
gaivinimo ir atsparumo didinimo
priemonės (EGADP) bei Lietuvos
Respublikos valstybės biudžeto lėšomis*

TURINYS

SANTRUMPOS	2
SANTRAUKA	3
1. Konteksto vertinimas	4
2. Bendradarbiavimo ir komandinio darbo apimtis	6
3. Bendradarbiavimo ir komandinio darbo algoritmai	11
3.1. Švietimo pagalbos tęstinumo, pereinant į kitą švietimo įstaigą, algoritmas	11
3.2. Švietimo pagalbos teikimo algoritmas, esant pakartotiniams poreikių vertinimams	13
3.3. Tėvų įtraukimo algoritmas	14

SANTRUMPOS

Algoritmas	Bendradarbiavimo ir komandinio darbo algoritmas, leidžiantis atpažinti švietimo pagalbos poreikio požymius ir apibrėžiantis tolimesnės paslaugos nustatymo ir teikimo procesus, įvairių tarnybų ir mokinių tėvų bendradarbiavimo galimybes ir pan.
ES	Europos Sąjunga
LR	Lietuvos Respublika
PPT	Pedagoginė psichologinė tarnyba
ŠMSM	Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
ŠVIS	Švietimo valdymo informacinė sistema
VGK	Vaiko gerovės komisija

SANTRAUKA

Kazlų Rūdos savivaldybė, dalyvaudama projekte „Tūkstantmečio mokyklos I“, apibrėžė poreikį parengti Bendradarbiavimo ir komandinio darbo algoritmą, leidžiantį atpažinti švietimo pagalbos poreikio požymius ir apibrėžiantį tolimesnės paslaugos nustatymo ir teikimo procesus, įvairių tarnybų ir mokinių tėvų bendradarbiavimo galimybes ir pan. (toliau – Algoritmą). Šis dokumentas – metodinis leidinys skirtas suteikti metodinę pagalbą mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams, siekiant nustatyti švietimo pagalbos poreikio požymius ir apibrėžiantis tolimesnės paslaugos nustatymo ir teikimo procesus, įvairių tarnybų ir mokinių tėvų bendradarbiavimo galimybes ir pan.

Analizuojant bendradarbiavimo formas, įvertintos teisės aktuose įtvirtintos nuostatos ir, jų nekartojant, apibrėžiamas komandinis darbas, įtraukiant vaiko tėvus (globėjus, rūpintojus), švietimo pagalbos specialistus, pedagoginės psichologinės tarnybos specialistus. Algoritmo rengimą prižiūrinti Darbo grupė identifikavo, kad didžiausias poreikis analizuoti komandinio darbo ir bendradarbiavimo galimybes apima šias sritis:

- Švietimo pagalbos paslaugų išlaikymas, pasikeitus švietimo įstaigai / pakopai;
- Švietimo pagalbos teikimo tikslumas, esant pakartotiniams poreikių vertinimams;
- Tėvų konsultavimas, mokymas, švietimas

Šiame dokumente algoritmai pateikiami nurodytoms komandinio darbo ir bendradarbiavimo sritims.

Taikant bet kurias bendradarbiavimo formas, būtina nepamiršti, kad bet kurio bendradarbiavimo sėkmė priklauso ir nuo žmogiškųjų savybių ir visų suinteresuotų grupių pasiruošimo bendradarbiavimui. Itin svarbu:

- geri tarpusavio santykiai tarp komandos narių,
- nuoširdus bendravimas, pasitikėjimas vieni kitais, tarpusavio pagarba,
- komunikacijos kompetencijos, t. y. nuomonių išsakymas, išklausymas, keitimasis informacija, bendradarbiavimas,
- bendro tikslo siekimas, pasiruošimas bendradarbiavimui,
- logistika, vadybiniai gebėjimai ir organizavimas,
- sutarimas dėl vienodo vertinimo / reagavimo / priemonių taikymo mokykloje ir namų aplinkoje.

1. Konteksto vertinimas

Remiantis Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) duomenimis, Kazlų Rūdos savivaldybėje 2023–2024 m. m. 149 mokiniai, turintys specialiųjų poreikių, buvo ugdomi integruotai – tai sudaro kiek mažiau nei 12 proc. visų specialiųjų poreikių turinčių mokinių:

1 lentelė. Mokinių, turinčių specialiųjų poreikių, ugdomų integruotai, dalis (proc.)

	2019-2020 m. m.	2020-2021 m. m.	2021-2022 m. m.	2022-2023 m. m.	2023-2024 m. m.	Pokytis, proc. p.
Lietuva	11,4	11,8	11,9	11,9	12,5	1,1
Kazlų Rūdos sav.	9,4	9,8	9,4	10,3	11,8	2,4

Šaltinis: ŠVIS, 2024 m.

Per pastaruosius 5 m. integruotai ugdomų mokinių skaičius išaugo daugiau kaip 2 proc., p., kas daugiau nei 2 kartus viršijo Lietuvos vidurkį, tačiau vis dar nepasiekė Lietuvos rodiklio reikšmės.

Specialiųjų poreikių turinčių mokinių integruotą ugdymą iš dalies stabdo švietimo pagalbos prieinamumas, kuris Kazlų Rūdos savivaldybėje nėra pakankamas – 2023–2024 m. m. Kazlų Rūdos savivaldybėje mokėsi 116 mokinių, kuriems nustatytas švietimo pagalbos poreikis, tačiau jis buvo tenkinamas tik 19-ai mokinių:

2 lentelė. Švietimo pagalbą gaunančių mokinių dalis (proc.), palyginti su visais mokiniais, kuriems nustatyta švietimo pagalba

	2019-2020 m. m.	2020-2021 m. m.	2021-2022 m. m.	2022-2023 m. m.	2023-2024 m. m.	Pokytis, proc. p.
Lietuva	76,7	78,9	79,1	81,2	79,9	3,2
Kazlų Rūdos sav.	12,8	50,0	28,3	7,8	16,4	3,6

Šaltinis: ŠVIS, 2024 m.

Švietimo pagalbos apimtis, teikimo tvarka, personalas apibrėžti LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) teisės aktuose: mokiniui švietimo pagalba skiriama vadovaujantis Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašu. Remiantis viešai skelbiama informacija, į švietimo pagalbos poreikio nustatymo, paslaugos organizavimą ir teikimą įsitraukia nemažai organizacijų:

3 lentelė. Į švietimo pagalbos procesus įtraukiamos organizacijos

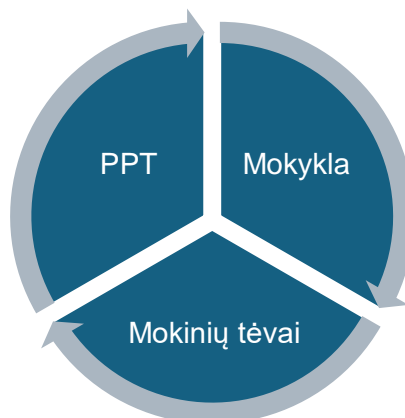
Lygmuo	Organizacija	Turinys
Savivaldybė	Pedagoginė psichologinė tarnyba (PPT), Mokykla	Švietimo pagalbos poreikį nustato vaiko gerovės komisija, savivaldybės pedagoginė psichologinė tarnyba. Švietimo pagalba teikiama vadovaujantis Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu.

Lygmuo	Organizacija	Turinys
Lietuva	Nacionalinė švietimo agentūra	Vadovaujantis pedagoginės psichologinės tarnybos mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo rekomendacijomis, yra nustatoma mokinio teisė gauti specialųjį ugdymą ir (ar) švietimo pagalbą. Tai mokyklai suteikia teisę pretenduoti į papildomas lėšas (35 proc. didesnis mokinio krepšelis). Jeigu tėvai nesutinka su tarnybos išvadomis, vaiko įvertinimas gali būti atliekamas Nacionalinėje švietimo agentūroje
Savivaldybė	Mokykla	Mokykloje mokiniams teikiama psichologinė pagalba, socialinė pedagoginė pagalba, specialioji pedagoginė ir specialioji pagalba. Ją teikia įvairūs specialistai: tiflopedagogai, logopedai, surdopedagogai, psichologai, mokytojo padėjėjai, gestų kalbos vertėjai, skaitovai ir kt. Pagalbą per pamokas mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, gali teikti ir mokytojo padėjėjas. Mokytojo padėjėjo paslaugos teikiamos mokiniui ar keliems mokiniams, turintiems vidutinių, didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir dėl įgytų ir įgimtų sutrikimų negalintiems savarankiškai dalyvauti ugdymo procese. Pagalba teikiama vadovaujantis Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašu.

Šaltinis: ŠMSM, <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-pradinis-ugdymas/svietimo-pagalba-specialiuju-ugdymosi-poreikiu-turintiems-mokiniam/>

Atsižvelgiant į švietimo pagalbos teikimo apibrėžtis, į paslaugų poreikio nustatymą, organizavimą ir teikimą įsitraukia bent kelios institucijos, todėl šių įstaigų ir jose dirbančių darbuotojų bendradarbiavimas yra kertinis asmuo pagalbos mokiniui tikslingumui, savalaikiškumui ir atitinkamai vaiko (jaunuolio) integracijai į mokymo(si) procesą. Atitinkamai, nagrinėjant Algoritmo turinį, komandinio darbo aspektai nagrinėjami tarp šių tikslinių grupių:

4 pav. Algoritmo tikslinės grupės

Šaltinis: sudaryta autorių

Mokyklos lygmeniu skiriami atskiri specialistai (pvz., socialinis pedagogas, psichologas ir pan.), administracinis personalas ir Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK).

2. Bendradarbiavimo ir komandinio darbo apimtis

Remiantis ŠMSM teisės aktais, apibrėžiamos pagrindinės tikslinių grupių, nurodytų Algoritmo 1-oje dalyje, bendradarbiavimo ir komandinio darbo formos ir galimybės:

4 lentelė. Bendradarbiavimo ir komandinio darbo formos

Bendradarbiavimo forma	Bendradarbiavimo turinys	Šaltinis
Informacijos teikimas, užklausa	Gavus tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimą, VGK atlieka pirminį vaikų specialiųjų ugdymosi poreikių, kylančių ugdymo(si) procese, įvertinimą, prireikus, kreipiasi į pedagoginę psichologinę ar švietimo pagalbos tarnybą dėl vaikų specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo, specialiojo ugdymo ir (ar) švietimo pagalbos jiems skyrimo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka	Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašas ¹
Įvairūs būdai	VGK organizuoja ir koordinuoja mokymo(si)/ugdymo(si), švietimo ar kitos pagalbos vaikui teikimą, tariasi su tėvais (globėjais, rūpintojais), mokytojais dėl jos turinio, teikimo formos ir būdų	Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašas ²
neapibrėžta	VGK bendradarbiauja su Mokyklos savivaldos institucijomis, savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisija, tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi, vaiko minimalios priežiūros priemonės vykdančiais asmenimis, vaikų socializacijos centrais, savivaldybės administracijos struktūriniais padaliniais, teritorine policijos įstaiga, vaiko teisių apsaugą savivaldybėje užtikrinančia institucija, švietimo, socialinių paslaugų, sveikatos priežiūros įstaigomis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kitomis suinteresuotomis institucijomis, įstaigomis ar asmenimis	Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašas ³
Susitikimas, aptarimas (pokalbis)	Tarnybos specialistai (specialusis pedagogas, psichologas, logopedas, vaikų gydytojas neurologas ir (ar) neurologas, socialinis pedagogas, surdopedagogas, jeigu vaikas turi klausos sutrikimų, tiflopedagogas, jeigu vaikas turi regos sutrikimų) atlieka įvertinimą, nustato specialiųjų ugdymosi poreikių lygį ir pildo Tarnybos pažymą dėl įvertinimo. Įvertinimo rezultatai aptariami su tėvais (globėjais).	Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašas ⁴
Informacijos teikimas (nustatytos formos pažymos ir pan. dokumentai, oficialūs raštai, užklausa ir pan.).	7. Mokinio, ugdomo ikimokyklinio ugdymo mokykloje, bendrojo ugdymo mokykloje specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo ir specialiojo ugdymosi ir (ar) Švietimo pagalbos skyrimo tvarka: 7.1. Mokytojas pildo Kortelę (1 priedas) (ikimokyklinio ugdymo mokykloje) ar Anketą (2 priedas) (bendrojo ugdymo mokykloje) ir kreipiasi į Komisiją, kai jam iškyla	Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu,

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.396543/asr>

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.396543/asr>

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.396543/asr>

⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408134/asr>

Bendradarbiavimo forma	Bendradarbiavimo turinys	Šaltinis
Vaikų tėvų suderinimas (raštiškas)	<p>mokinio ugdymo sunkumų ir (ar) mokinio pasiekimai neatitinka bendrosiose programose numatyto patenkinamo pasiekimų lygio.</p> <p>7.2. Komisija, gavusi Kortelę (1 priedas) ar Anketą (2 priedas) bei Sutikimą (4 priedas), atlieka pirminį įvertinimą ir pildo Komisijos pažymą dėl įvertinimo (5 priedas). Siekdami išsamesnio įvertinimo, Komisijos nariai gali prašyti tėvų (globėjų, rūpintojų) pateikti mokinio sveikatos būklės įvertinimo dokumentus.</p> <p>7.3. Komisija, nustačiusi mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių lygį ir nusprendusi, kad mokiniui reikalinga Švietimo pagalba, įrašo jį į Švietimo pagalbos gavėjų sąrašą, Komisijos pirmininko raštu suderintą su Tarnyba, kurios veiklos teritorijoje yra mokykla. Prireikus Tarnyba gali prašyti pateikti dokumentus, nurodytus Aprašo 5.7 punkte. Suderintą su Tarnyba Švietimo pagalbos gavėjų sąrašą teikia mokyklos vadovui tvirtinti. Tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimu Komisija pildo Pažymą dėl skyrimo (8 priedas).</p> <p>7.4. Komisija, nusprendusi, kad mokiniui yra tikslinga pritaikyti ikimokyklinio ugdymo programą, priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą ar bendrojo ugdymo bendrąsias programas ir skirti specialųjį ugdymąsi, gavusi Sutikimą (6 priedas), kreipiasi į Tarnybą, kurios veiklos teritorijoje yra mokykla, dėl išsamesnio įvertinimo. Komisija pateikia Tarnybai Komisijos pažymos dėl įvertinimo (5 priedas) kopiją, patvirtintą teisės aktų nustatyta tvarka, mokinio rašto darbų, piešinių, prireikus mokinio sveikatos būklės įvertinimo dokumentus.</p> <p>7.5. Tarnyba atlieka įvertinimą, nustato specialiųjų ugdymosi poreikių lygį ir pildo Tarnybos pažymą dėl įvertinimo (7 priedas). Įvertinimą atlikę specialistai rezultatus aptaria su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir ugdančiu (-iais) pedagogu (-ais), prireikus tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimu skiria specialųjį ugdymąsi ir (ar) Švietimo pagalbą ir pildo Pažymą dėl skyrimo (8 priedas).</p> <p>7.6. Tarnyba, kartu su mokykla, kurioje mokosi mokinys, turintis klausos sutrikimą (arba kochlearinį implantą), privalo kreiptis į Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centrą dėl įvertinimo, specialiųjų mokymo ir techninės pagalbos priemonių, ugdymosi aplinkos pritaikymo. Mokinio įvertinimą atlieka Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro specialistai kartu su Tarnybos specialistais. Prireikus tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimu Tarnyba skiria specialųjį ugdymąsi ir (ar) Švietimo pagalbą ir pildo Pažymą dėl skyrimo (8 priedas).</p> <p>7.7. Tarnyba, kartu su mokykla, kurioje mokosi mokinys, turintis regos sutrikimą (arba yra kurčneregys), privalo kreiptis į Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centrą dėl įvertinimo, specialiųjų mokymo ir techninės pagalbos priemonių, ugdymosi aplinkos pritaikymo. Mokinio įvertinimą atlieka Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro specialistai kartu su Tarnybos</p>	medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašas ⁵

⁵ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408134/asr>

Bendradarbiavimo forma	Bendradarbiavimo turinys	Šaltinis
	<p>specialistais. Prireikus tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimu Tarnyba skiria specialųjį ugdymąsi ir (ar) Švietimo pagalbą ir pildo Pažymą dėl skyrimo (8 priedas).</p> <p>7.8. Ikimokyklinio ugdymo mokyklos, Bendrojo ugdymo mokyklos, profesinio mokymo įstaigos Komisija kreipiasi į Tarnybą dėl pakartotinio įvertinimo, jei tai rekomenduota ankstesniojo įvertinimo Tarnyboje metu arba jei Komisija yra nutarusi patikslinti išvadą apie specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) grupę, lygį arba ikimokyklinio ugdymo programos, priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos, bendrojo ugdymo bendrųjų programų ar profesinio mokymo programų pritaikymą. Ugdantis (-ys) pedagogas (-ai) ir su mokiniu dirbantys Švietimo pagalbos specialistai pateikia Komisijai Pasiekimų aprašą (3 priedas), kuriame apibūdina mokinio ugdymosi pasiekimus per laikotarpį nuo paskutinio įvertinimo Tarnyboje. Komisija pateikia Tarnybai Pasiekimų aprašo (3 priedas) kopiją, patvirtintą teisės aktų nustatyta tvarka. Į Tarnybą dėl pakartotinio įvertinimo gali kreiptis mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai).</p> <p>7.9. Tarnyba atlieka pakartotinį įvertinimą ir pildo Tarnybos pažymą dėl įvertinimo (7 priedas), prireikus pratęsia specialųjį ugdymąsi (pildo Pažymą dėl skyrimo (8 priedas) arba jį nutraukia.</p> <p>7.10. Tėvams (globėjams, rūpintojams) nesutikus su Tarnybos įvertinimo išvada, įvertinimas gali būti atliekamas Centre, tėvams (globėjams, rūpintojams) pateikus Centro direktoriui prašymą raštu.</p>	
<p>Informacijos teikimas (nustatytos formos pažymos ir pan. dokumentai, oficialūs raštai, užklauso ir pan.).</p>	<p>Mokiniui padarius pažangą ir pasiekus bendrosiose programose numatytą patenkinamą pasiekimų lygį, Komisija raštu kreipiasi į Tarnybą dėl specialiojo ugdymosi nutraukimo ir pateikia dalyko (-ų) ugdymosi Pasiekimų aprašą (3 priedas). Tarnyba, išnagrinėjusi Komisijos pateiktus dokumentus, specialųjį ugdymąsi Tarnybos vadovo sprendimu nutraukia arba atlieka pakartotinį įvertinimą.</p> <p>Specialusis ugdymasis gali būti nuolatinis ar laikinas. Jei nėra nurodoma, kad būtina atlikti pakartotinį įvertinimą, laikoma, kad yra skirtas nuolatinis specialusis ugdymasis. Jei nurodoma pakartotinio įvertinimo data, specialusis ugdymasis yra skirtas laikinai</p>	<p>Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašas⁶</p>
<p>Informacijos teikimas (nustatytos formos pažymos ir pan. dokumentai, oficialūs raštai, užklauso ir pan.). Vaikų tėvų suderinimas (raštiškas)</p>	<p>Mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, išvykus į kitą mokyklą, jo įvertinimo, specialiojo ugdymosi ir (ar) Švietimo pagalbos skyrimo dokumentai perduodami kitai mokyklai tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimu.</p>	<p>Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo</p>

⁶ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408134/asr>

Bendradarbiavimo forma	Bendradarbiavimo turinys	Šaltinis
		ugdymosi skyrimo tvarkos aprašas ⁷
Konsultacijos (grupinės, asmeninės)	VGK įvertina Mokyklos bendruomenės grupes ar asmenis, kuriems reikalinga pagalba ir organizuoja jos teikimą: konsultuoja Mokyklos bendruomenės narius individualiai ar grupėmis, rengia pokalbius su vaikais, esant būtinybei – kreipiasi į sveikatos priežiūros įstaigą dėl būtinos pagalbos suteikimo, švietimo pagalbos ar pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos krizių valdymo komandą, kitas įstaigas, galinčias suteikti reikiamą pagalbą	Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašas ⁸

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis lentelėje nurodytais šaltiniais

Atskirų specialistų teikiamos švietimo pagalbos apimtį nustato atskiri teisės aktai: Švietimo pagalba mokiniams teikiama vadovaujantis Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr. 88-4220), Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228 (Žin., 2011, Nr. 92-4395), Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1229 (Žin., 2011, Nr. 92-4396), Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1396, (Žin., 2011, Nr. 97-4600), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, Nr. 100-3729; 2011, Nr. 99-4675).

Įtvirtinus švietimo pagalbos teisinius aspektus, visos švietimo įstaigos padarė reikšmingos pažangos, derinant pedagoginio personalo ir švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimo formas – pvz., jie bendradarbiauja:

- rengdami pritaikytas ir individualizuotas ugdymo programas;
- dalindamiesi patirtimi, kaip taikyti įvairius mokymo metodus, mokymo priemones ugdymo procese;
- vertindami specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių pasiekimus ir gebėjimus;
- aptardami ir pasirinkdami jiems priimtinausią ir, jų manymu, efektyviausią specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo formą, t. y., ugdymą individualiose ar pogrupinėse pratybose specialiojo pedagogo kabinete ar klasėje kartu su visais klasės mokiniais.

Dėl šios priežasties nurodytos bendradarbiavimo formos toliau nėra analizuojamos, nes laikoma, kad jos yra pakankamai įvaldytos ir taikomos.

⁷ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.408134/asr>

⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.396543/asr>

Analizuojant aukščiau nurodytų teisės aktų nuostatas, ryškėja svarbiausi aspektai, nuo kurių sąveikos priklauso švietimo pagalbos prieinamumas, teikimo apimtis ir kompleksškumas:

5 lentelė. Esminiai aspektai, kuriuose bendradarbiavimas ir komandinis darbas turi didžiausios įtakos švietimo pagalbos prieinamumui, teikimo apimčiai ir kompleksškumui

Momentas	Aspektas	Bendradarbiavimo šalys	Bendradarbiavimo ir komandinio darbo poreikis
Mokinio stebėjimas, kurio rezultatai gali būti siejami su potencialiu švietimo pagalbos paslaugos poreikiu	Vaiko stebėjimas dėl specialiųjų poreikių nustatymo būtinumo ir švietimo pagalbos poreikio nustatymas	Švietimo pagalbos specialistai, pedagogai	Švietimo pagalbos specialistai ir pedagogai jau sukūrė savus bendradarbiavimo mechanizmus, leidžiančius stebėti vaikų mokymosi pasiekimus, pastebėti mokymosi sunkumu ir kitus veiksnius, leidžiančius daryti išvadą dėl specialiųjų poreikių nustatymo būtinumo. Surinkus medžiagą, ji aptariama VGK, ir į sprendimų priėmimą įtraukiami vaiko tėvai.
Švietimo pagalbos poreikio nustatymas		Tėvai (globėjai, rūpintojai), švietimo pagalbos specialistai, pedagogai	Didžioji dalis bendradarbiavimo formų (raštai, pranešimai, informavimas, pažymos ir kt.) jau nustatyta ŠMSM teisės aktuose ⁹ , todėl atskirai susijusios bendradarbiavimo formos ir komandinis darbas nėra nagrinėjami.
Švietimo pagalbos paslaugų išlaikymas, pasikeitus švietimo įstaigai / pakopai	Švietimo pagalbos nutraukimas, neinformavimas apie švietimo pagalbos poreikį	Tėvai (globėjai, rūpintojai), švietimo pagalbos specialistai	Vaikui pereinant iš vienos švietimo įstaigos į kitą gali nutrukti švietimo pagalbos teikimas (pvz., tėvai laiku nesutvarko reikiamų dokumentų, abejoja tolimesniu paslaugų poreikiu ar kt.). Siekiant, kad tokios situacijos būtų išvengta, būtina užtikrinti švietimo pagalbos specialistų (esamų ir būsimų) bei vaiko tėvų bendravimą, teikiant vaiko tėvams būtiną pagalbą šių paslaugų tęstinumui užtikrinti (informavimas, pagal rengiant dokumentus ir pan.).
Švietimo pagalbos teikimo tikslumas, esant pakartotiniams poreikių vertinimams	Neefektyvus, netikslingas švietimo pagalbos teikimas (paslaugos teikimas „iš įpročio“)	Tėvai (globėjai, rūpintojai), VGK, švietimo pagalbos specialistai, PPT (pagal poreikį)	Tuo atveju, kai švietimo pagalbą gaunantis mokinys nedaro pažangos (t. y. nesikeičia jo elgesys, kompetencijos ir kt.), kyla klausimas, kodėl švietimo pagalba tapo neefektyvi. Kai šis klausimas negali būti išspręstas mokyklos lygiu, būtinas kreipimasis į PPT, siekiant įvertinti galimybes suteikti švietimo pagalbą ir spręsti problemas, panaudojant PPT kompetencijas, sukauptą patirtį ir geruosius pavyzdžius
-	Tėvų konsultavimas, mokymas, švietimas	Tėvai (globėjai, rūpintojai), VGK	Kadangi tėvai priima sprendimą dėl vaiko poreikių vertinimo, sutinka (nesutinka) dėl švietimo pagalbos paslaugų teikimo, šios tikslinėms grupės įtraukimas į bendradarbiavimo su švietimo įstaigomis ir PPT procesus yra itin aktualus. Vertinant, kad sprendimų dėl poreikių ir švietimo pagalbos paslaugų teikimo priėmimą lemia ir vaiko tėvų išsilavinimas, specialiųjų poreikių ir vaiko galimybių suvokimas, asmens vertybinės nuostatos

⁹ <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-pradinis-ugdymas/svietimo-pagalba-specialiuju-ugdymosi-poreikiu-turintiems-mokiniams/>

Momentas	Aspektas	Bendradarbiavimo šalis	Bendradarbiavimo ir komandinio darbo poreikis
			dėl psichologinės, pedagoginės ir kt. pagalbos teikimo, sunku pasiūlyti individualias, atskirus individus atitinkančias bendradarbiavimo formas, būtinas nuoseklus visuomenės informavimas apie švietimo pagalbos paslaugas, teigiamus pavyzdžius artimoje aplinkoje, gerą patirtį ir pan. Tai bene plačiausia PPT, mokyklų (švietimo pagalbos specialistų, pedagoginio personalo) bendradarbiavimo sritis, kurios nepakankamumą apibrėžia nemažai tyrimų ir kuris akcentuojamas šalies teminėse konferencijose.

Šaltinis: sudaryta autorių

3. Bendradarbiavimo ir komandinio darbo algoritmai

Kalbant apie bet kurias bendradarbiavimo formas, būtina nepamiršti, kad bet kurio bendradarbiavimo sėkmė priklauso ir nuo žmogiškųjų savybių ir visų suinteresuotų grupių pasiruošimo bendradarbiavimui. Itin svarbu:

- geri tarpusavio santykiai tarp komandos narių,
- nuoširdus bendravimas, pasitikėjimas vieni kitais, tarpusavio pagarba,
- komunikacijos kompetencijos, t. y. nuomonių išsakymas, išklausymas, keitimasis informacija, bendradarbiavimas,
- bendro tikslo siekimas, pasiruošimas bendradarbiavimui,
- logistika, vadybiniai gebėjimai ir organizavimas,
- sutarimas dėl vienodo vertinimo / reagavimo / priemonių taikymo mokykloje ir namų aplinkoje.

3.1. Švietimo pagalbos tęstinumo, pereinant į kitą švietimo įstaigą, algoritmas

Kaip minėta Algoritmo 2-oje dalyje, vaikui pereinant į kitą švietimo įstaigą (dažnai tai vyksta, kartu keičiant švietimo pakopą, t. y., pvz., pereinant iš darželio į pradinę mokyklą), informacija apie specialiųjų poreikių nustatymą ir teiktas švietimo pagalbos paslaugas, jų rezultatus perduodama vaiko tėvams. Jei vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) šios informacijos nepateiks naujoje įstaigoje, kurioje mokysis jų vaikas, pastarasis gali negauti reikiamos švietimo pagalbos.

Tam, kad tokios pagalbos teikimas nenutrūktų, t. y. būtų užtikrintas nuoseklus paslaugos teikimas, rekomenduojama taikyti šias pagrindines bendradarbiavimo formas:

1. Vaiko, turinčio specialiųjų poreikių ir gaunančių švietimo pagalbą, tėvų (globėjų, rūpintojų) informavimas apie poreikį ir galimybes švietimo pagalbos paslaugas gauti kitoje švietimo įstaigoje. Informavimo žinutė turi būti asmeninė, pabrėžianti švietimo pagalbos poreikį ir tęstinumo

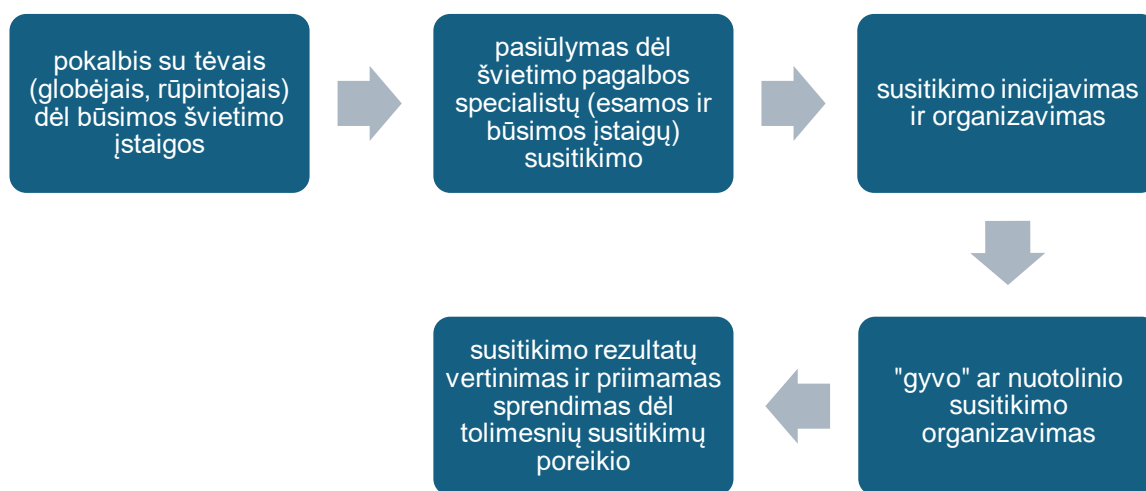
užtikrinimo svarbą. Tokį informavimą turi užtikrinti administracija arba švietimo pagalbos specialistai (kuriam administracijos vardu būtų paskirta tokia užduotis).

2. Susitikimas (-ai) tarp esamų ir būsimų švietimo pagalbos specialistų (dalyvaujant / nedalyvaujant PPT atstovams).

3. Tėvų nuoseklus ir tikslingas mokymas apie švietimo pagalbą, dalijimasis gerąja patirtimi, siekiant sumažinti tėvų nepasitikėjimą, nenorą ar kitus sprendimą nesinaudoti paslaugomis sąlygojančius veiksnius (žr. Algoritmo 3.3 dalį).

Artėjant ugdymo atitinkamoje švietimo įstaigoje (pakopoje) pabaigai, švietimo pagalbos specialistams rekomenduojama:

3.1.1. pav. Pasiruošimas švietimo pagalbos tęstinumui

Šaltinis: sudaryta autorių

Pirmiausia, inicijuojamas pokalbis su vaiko, kuris švietimo įstaigoje gauna švietimo pagalbą, tėvais (globėjais, rūpintojais). Pokalbio metu įvardijamas bendras tikslas (pagalbos tęstinumas, gera vaiko savijauta ir adaptacija kitoje švietimo įstaigoje) ir išsiaiškinama, kokią švietimo įstaigą vaikas planuoja lankyti. Pokalbio metu vaiko tėvams (globėjams, rūpintojams) pabrėžiama švietimo pagalbos paslaugų svarba, vaiko raidos, suvokimo ir kitokie pokyčiai, pasiekti pagalbos dėka. Pokalbio metu siūloma galimybė organizuoti susitikimą su įstaigos, kurią planuoja lankyti vaikas, švietimo pagalbos specialistais.

Pokalbis gali būti skaidomas į dalis (pvz., vaikas gali nedalyvauti dalyje pokalbio), organizuojamas „gyvai“ (mokyklos patalpose) arba nuotoliu. Pastarasis būdas gali būti kiek nuasmenintas, bet leidžiantis pokalbį organizuoti sparčiau ir lanksčiau.

Toliau, gavus vaiko tėvų (globėjų, rūpintojų) pritarimą, organizuojamas susitikimas su švietimo pagalbos specialistais. Susitikimo tikslas – supažindinti vaiką ir jo tėvus su švietimo pagalbos specialistais (iš anksto), dar kartą įvertinti būtinos dokumentacijos teikimo poreikį, aptarti pokyčius dėl švietimo pagalbos teikimo apimtį (jei tokie būtų išryškinti).

Remiantis pokalbio rezultatais, gali būti priimamas sprendimas organizuoti dar vieną susitikimą aptarti konkrečius paslaugų aspektus ir klausimus. Rekomenduojama tokį pokalbį organizuoti balandžio-gegužės mėn., kai yra bent preliminarūs sprendimai dėl vaikų priėmimo į švietimo įstaigas.

Manoma, kad tokia bendradarbiavimo forma leistų:

- palengvinti darbą su vaiku (mažinant galimas neigiamas pasekmes dėl specialistų, dirbančių su vaiku, keitimo);
- sumažinti tikimybę, kad vaiko tėvai nesinaudos švietimo pagalba kitoje švietimo įstaigoje (kai toks poreikis dar nėra išnykęs);
- susipažinti su vaiko tėvais, kad pastarieji lengviau rastų pagalbą (ir būtų labiau linkę ja pasinaudoti);
- laiku peržiūrėti ir aptarti švietimo pagalbos poreikio pasikeitimą (jei toks būtų) ir atitinkamai imtis būtinų veiksmų, jei poreikiai pasikeistų labai stipriai ir būtų būtina atlikti pakartotinį vertinimą.

Be abejo, šios priemonės galėtų būti taikomos pakankamai ribotai tais atvejais, kai sprendimas dėl švietimo įstaigos keitimo priimamas labai greitai ir veiklos įgyvendinimo data negali būti greitai nustatyta, arba nėra iki galo žinoma planuojama lankyti švietimo įstaiga, arba keitimas susijęs su gyvenamosios vietos pakeitimu, kas apsunkina susitikimo organizavimą.

3.2. Švietimo pagalbos teikimo algoritmas, esant pakartotiniams poreikių vertinimams

Švietimo pagalbos teikimo procesas nėra begalinis – vaikai padarius pažangą, keičiasi švietimo pagalbos poreikiai, todėl priimamas sprendimas dėl pakartotinio poreikių vertinimo. Teigiamos dinamikos atveju, matomas pokytis ir švietimo pagalbos apimtis gali būti mažinama ar kitaip koreguojama. Bet yra ir atvejų, kai jau kuris laikas vaiko pažanga nesikeičia ir kyla klausimas, ar švietimo pagalba yra tikslinga / atitinkanti vaiko poreikius. Toks klausimas gali kilti dėl įvairių aplinkybių:

- vaiko ne-pažangą lemia gaunamos švietimo pagalbos pokyčiai (pvz., keitėsi taikomi metodai, intensyvumas, specialistas ir pan.);
- vaiko ne-pažangą lemia švietimo pagalbos specialistų nepakankamos kompetencijos, žinios ir pan. galimybės;
- vaiko ne-pažangą lemia tai, kad yra pasiektos paslaugos efektyvumo lubos, ir didesnė ar efektyvesnė pagalba negali būti suteikta;
- kitos priežastys ir aplinkybės.

Visais atvejais, vaiko ne-pažangos atvejai turėtų būti nagrinėjamos atskirai, individualiai vertinant jų priežastis. Tokios analizės algoritmą gali sudaryti šie veiksmi:

1. laikotarpis, per kurį nebuvo fiksuojama vaiko pažanga (rekomenduojama vertinti, kai pažanga nefiksuojama 6-9 ir daugiau mėn.);
2. vaiko pažangos palyginimas su ankstesniu laikotarpiu, kai pažanga buvo fiksuojama (pozityvios tendencijos ir jų apimtis, mastas);
3. vaiko ne-pažangos priežasčių aptarimas VGK (personalo kaita, paslaugos teikimo vietos keitimas, situacijos namuose pasikeitimai ir pan.). Tuo atveju, kai priežastis galėjo būti siejama su nurodytomis sąlygomis, švietimo pagalbos priemonės gali būti keičiamos nedelsiant. Jei nebūtų nustatyta akivaizdžių aplinkybių, rekomenduojama įtraukti PPT darbuotojus;
4. PPT atstovų kaip ekspertų įtraukimas, aptariant švietimo pagalbos apimtį ir vaiko pažangą fiksuojančius dokumentus. Tokiu įtraukimu siekiama sustiprinti švietimo pagalbos

specialistų grandį, pasitelkiant PPT kompetencijas, patirtį ir geruosius pavyzdžius, kurie mokykloje galėjo būti netaikomi.

Laikotarpis, kuomet fiksuojama vaiko ne-pažanga, gali būti nustatomas kalendoriniais mėnesiais (tokiu atveju rekomenduojama taikyti 6-9 mėn. laikotarpį) arba kartų, kai nefiksuojama vaiko ne-pažanga (tokiu atveju rekomenduojama stebėjimo kartų skaičių fiksuoti kaip 3-4 kartus iš eilės).

3.3. Tėvų įtraukimo algoritmas

Tėvų įtraukimas į švietimo pagalbos teikimo procesus turėtų būti visapusiškas: tėvų įtraukimas neturi būti ribojamas švietimo pagalbos aspektu – svarbus kuo didesnis tėvų įtraukimas į mokyklos bendruomenės gyvenimą (ne tik įtraukiant paslaugas gaunančius tėvus), tėvų švietimas specialiųjų poreikių galimumo identifikavimo, bendrojo švietimo srityse, praktinė pagalba ne tik paslaugas gaunančių vaikų tėvams, bet ir kitų mokinių tėvams, kurių vaikai susiduria su mokymosi sunkumų patiriančiais vaikais. Tėvų įsitraukimą šiuo atveju galima būtų apibrėžti kaip „tėvų reguliary, dvipusį dalyvavimą ir prasmingą komunikaciją, kuri leidžia tėvams vaidinti svarbų vaidmenį jų vaiko mokymosi procese bei skatina tėvų dalyvavimą mokyklos gyvenime“ (Gerulaitis, 2007).

Šių įtraukimo priemonės pateikiamos 3.3.1 lentelėje:

3.3.1. lentelė. Mokinių tėvų įtraukimo algoritmai

Įtraukimo forma	Trumpas aprašymas	Atsakingi specialistai	Taikymo dažnumas, periodiškumas	Kitos pastabos
Pokalbis / grupinė konsultacija	<p>Pokalbių tikslas – vertinant mokinių, turinčių specialiųjų poreikių ir mokymosi sunkumų integruoto mokymo rezultatus, aplinką, praveisti pokalbį (pagal poreikį – grupines konsultacijas) su klasės mokinių tėvais temomis, susijusiomis su jų vaikų reakcijomis į galimas pasitaikyti situacijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaip tėvams reaguoti į vaikų pasakojimus dėl „kitokių“ vaikų; - kaip tėvai galėtų kalbėti su vaikais, kurie susiduria su „kitokiais“ vaikais; - vaiko elgesio pasikeitimai ir pagalba, kurią vaikai ir jų tėvai gali gauti mokykloje. 	Klasės vadovai, švietimo pagalbos specialistai	Rekomenduojama tikslinius pokalbius / konsultacijas derinti su klasės valandomis, tėvų susirinkimais, konsultacijomis su dalyko mokytais (trimestro vidurį / pabaigoje)	-
Dalyvavimas pamokose ir pan. veikloje (su vaikais)	<p>Rekomenduojama į mokomųjų dalykų planus įtraukti galimybę į pamoką pakviesti mokinių tėvus. Įtraukimo tikslas – priartinti mokinių tėvus prie mokyklos aplinkos, sukurti sąlygas įtraukiesniam tėvų dalyvavimui vaikų akademinuose pasiekimuose ir pan. Dalis veiklų gali būti organizuojamos per popamokinį užimtumą, netradicinio mokymo dienomis, per mokinių atostogas ir pan.</p> <p>Galimos dalyvavimo formos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fizinis buvimas klasėje (be iš anksto aptartų veiklų) - Tėvų (globėjų) dalyvavimas, jiems paskiriant atskirą veiklą pamokoje (dalies pamokos medžiagos dėstymas, su pamokos turiniu susijęs pasakojimas ar pan. dalyvavimas); - Tėvų (globėjų) dalyvavimas, vykdant bendrąją veiklą (pvz., projektinės veiklos, susijusios su komandiniu darbu pamokoje, interaktyvios veiklos, edukaciniai žaidimai) 	Klasės vadovai, dalyko mokytojai	Rekomenduojama, kad kiekvieno vaiko bent vienas iš tėvų (globėjų) sudalyvautų bent 1-oje pamokoje švietimo įstaigos patalpose	Priklausomai nuo dalyvavimo pamokoje laipsnio ir formos ir vaiko įsitraukimo į proceso apimtį, tai galėtų būti bent iš dalies laikoma socialinės pilietinės veiklos dalimi

Įtraukimo forma	Trumpas aprašymas	Atsakingi specialistai	Taikymo dažnumas, periodiškumas	Kitos pastabos
	<ul style="list-style-type: none"> – iš anksto suderinus su konkrečiais kviestiniais asmenimis, pagal pamokos planą - Dalyvavimas bet kurioje kolektyvinėje veikloje, kuri organizuojama klasėje (pvz., bendros išvykos, ekskursijos, pristatymai ir pan.). Įskaitant tėvų (globėjų, rūpintojų) pagalbą organizuojant, planuojant išvykas, ekskursijas. Dalis veiklos gali būti vykdoma už mokyklų ribų - Tėvų įtraukimas į įvairias prevencines programas - Atvirų durų dienų organizavimas - Tėvų (globėjų, rūpintojų) įtraukimas į mokyklos įsivertinimo procesą - Užsiėmimai tėvams (globėjams, rūpintojams), kartu su mokytojais, kurių metu suteikiama ir gaunama reikiamų pedagoginių, psichologinių žinių, padedančių geriau pažinti vaiką, jo ugdymosi poreikius, ugdomi tėvystės įgūdžiai, patariama kuriant tinkamą ugdymuisi aplinką namuose ir mokykloje - Tėvų (globėjų, rūpintojų) dalijimasis patirtimi (pagalbos mokantis, namų darbų atlikimo ir pan.) - Tėvų (globėjų, rūpintojų) nuomonės tyrimas dėl įtraukimo masto, priemonių ir būdų tikslingumo bei sėkmės 			
Platesnio masto mokymai (mokyklos bendruomenei)	Iki šiol susiduriama su situacijomis, kuomet vaikų, kuriems specialistai įtaria švietimo pagalbos poreikį, tėvai atsisako kreiptis į PPT dėl poreikių vertinimo arba, pereinant į kitą pakopą (pvz., iš darželio – į mokyklą) / įstaigą, nepateikia informacijos naujai švietimo (ugdymo) įstaigai,	VGK, švietimo pagalbos specialistai (suderinus su administracija ir	Bent 1-2 kartus per metus	-

Įtraukimo forma	Trumpas aprašymas	Atsakingi specialistai	Taikymo dažnumas, periodiškumas	Kitos pastabos
	<p>pateikia raštišką švietimo pagalbos atsisakymą ir pan.</p> <p>Visuomenėje vis dar gaji nuomonė „mano vaikas negali būti kitoks, mums nereikia jokios pagalbos“ ir pan. Dėl šios priežasties švietimo pagalbos poreikis gali būti net didesnis, nei nurodyta Algoritmo 1-oje dalyje.</p> <p>Be jokios abejonės, toks visuomenės vertybinių nuostatų keitimas turėtų būti organizuojamas kontroliuojamas valstybės lygmeniu, tačiau ir savivaldybės gali imti veiksmų, padedančių formuoti pozityvius pokyčius specialiųjų poreikių turinčių vaikų požiūriu ir kartu formuoti palankų švietimo pagalbos paslaugų įvaizdį.</p> <p>Mokyklos galėtų imtis pas save organizuoti įvairius susijusius renginius pvz.: įvairūs mokymai, konsultacijos tikslinėse grupėse, renginiai, projektai, paskaitos įvairiomis temomis, konferencijos, bendrasis ir tikslinis tėvų informavimas.</p>	įtraukiant VGK metinį planą)		

Šaltinis: sudaryta autorių

Šių formų įvairūs deriniai minimi įvairiuose šaltiniuose – konferencijose, mokslo literatūroje ir kt., pvz. <https://vb.kvk.lt/object/elaba:150342856/150342856.pdf>, <https://vb.kvk.lt/object/elaba:135220041/135220041.pdf>, <https://www.gruzdziugimnazija.lt/wp-content/uploads/2020/02/Bendravimo-ir-bendradarbiavimo-su-t%C4%97vais-programa-nauja-redakcija-2016-04-22.pdf>, <https://srvks.lt/wp-content/uploads/2022/03/Bendradarbiavimo-svarba.pdf> ir kt.

Visais tėvų įtraukimo atvejais bendradarbiavimo požiūriu itin svarbu, kad:

- Pedagogas ir / ar švietimo pagalbos specialistas būtų suinteresuotas siūloma veikla, t. y. organizuotą veiklą, ją susietą su konkrečiomis pamokomis (pagal Ugdymo planą);
- Vaikų tėvai, kurie planuoja dalyvauti veikloje, būtų tinkamai informuoti apie dalyvavimą ir iš anksto paruošti tokiam įsitraukimui (aptartos užduotys, temos, įsitraukimo apimtis, data / laukas / vieta ir pan.)
- Būtų iš anksto susitarta dėl tėvų įtraukimo laipsnio ir formų:

- ✓ Nustatytas bendradarbiavimo (ar jo reiškinių) tikslas, galimi uždaviniai ir veiklos;
- ✓ Apibrėžtos įtraukimo formos (žr. lentelę aukščiau);
- ✓ Aptartos įtraukimo priemonėse naudojami metodai, būdai, priemonės;
- ✓ Susitarta dėl vertinimo (jei toks būtų)
- ✓ Įvertintos galimybės skleisti gerą patirtį, naudoti sukauptą patirtimi ir pan.;
- ✓ Nustatyta aiški komunikacija.

Atkreiptinas dėmesys, kad VKG funkcijose yra apibrėžta galimybė įtraukti tėvus į švietimo procesą (bent mokymų / konsultacijų apimtyje), tačiau ši galimybė naudojama pakankamai mažai, informacijos apie veiklą (ir planus) sklaida nėra pakankama.

Bendradarbiaujant su tėvais, rekomenduojama būtinai susipažinti su Nacionalinės švietimo agentūros leidiniu „PATARIMAI PEDAGOGAMS: bendradarbiavimas su tėvais ugdant įvairiapusių raidos sutrikimų turintį vaiką – ar siekiame to paties?“ (<https://srvks.lt/wp-content/uploads/2022/03/Bendradarbiavimo-svarba.pdf>), kuriame pateikiama daugiau informacijos apie konkrečius patarimus mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams, įtraukiant konkrečių poreikių tėvus į bendradarbiavimą ir partnerystę.

Kaip matoma, tėvų įtraukimo formų ir galimybių yra pakankamai nemažai, tačiau jų įgyvendinimo sėkmė ir taikymo mastas didžiaja dalimi priklausys nuo mokinių tėvų noro dalyvauti tokios veiklose ir mokyklos personalo pastangų organizuoti šias veiklas. Tam, kad veiklos būtų įgyvendintos sėkmingai, būtina iš anksto įsivertinti bent dalies pateiktų bendradarbiavimo formų taikymo galimybes, sudarant metinį planą, kuriame atsispindėtų ši informacija (visos mokyklos mastu):

- pasirenkamos taikyti priemonės, nurodant konkrečias formas, datas ir pan. informaciją;
- klasės, kuriose bus vykdomos šios priemonės;
- renginių preliminaros temos, tėvų įtraukimo tikslai ir pasiruošimo mastas.

Rekomenduojama, kad tokio plano sudarymą inicijuotų mokyklos administracija (pvz., direktorius ir / ar pavaduotojas švietimo / ugdymo klausimais), o atskiros užduotys būtų pavestos klasės vadovams ir švietimo pagalbos specialistams, sudarant preliminarų veiklų tinklėlį, kuris vėliau būtų svarstomas ir derinamas su savivaldos organais. Tinklelio pavyzdys pateikiamas lentelėje:

3.1.2. lentelė. Mokinių tėvų įtraukimo algoritmai

Renginio pavadinimas, pasirinkta bendradarbiavimo forma	Kalendorinė savaitė, kai siūloma organizuoti renginį	Įtraukiamos klasės	Atsakingas asmuo
Pvz., mokymai (bendravimas su autizmo spektro vaikais) Informacija gali būti papildyta: renginio tikslas, tikėtina nauda ir pan.	Nurodoma tiksli data, savaitė ar mėnuo	Nurodomos klasės, kurios dalyvaus, organizuojant veikla	Nurodomas asmuo, kuris bus atsakingas už renginį ir jo organizavimą

Šaltinis: sudaryta autorių

Gali būti svarstoma galimybė tokių renginių organizavimą (ir pasiruošimą tokiems renginiams) vertinti kaip mokytojų darbo rezultatų metinį vertinimo aspektą. Tai galėtų sukurti papildomų paskatų mokytojams inicijuoti panašias tėvų įtraukimo veiklas, jose dalyvauti ir / ar teikti pasiūlymus dėl tėvų įtraukimo formų taikymo.

Įgyvendinant nurodytas bendradarbiavimo su tėvais formas, siekiama:

- aktyvesnio tėvų įsitraukimo į mokyklos veiklas, ugdymo procesą;
- tikslingesnės švietimo pagalbos mokiniams;
- didesnio pasitikėjimo tarp mokyklos ir mokinių tėvų;
- kuo artimesnės namams aplinkos sukūrimo ir palaikymo;
- greitesnio problemų sprendimo, efektyvesnės komunikacijos;
- didesnės mokinių, turinčių specialiųjų poreikių ir / ar mokymosi sunkumų, integracijos, didesnio pasitikėjimo savimi ir aplinka.

Toliau pateikiamas grafinis algoritmų atvaizdavimas, kuris turėtų būti vertinamas tik su šiuo pagrindiniu dokumentu (tekstine informacija).